

eul_wid: tyc-ay

Ζώσιμος ὁ Πανοπολίτης · Zosimus of Panopolis

On the Evaporation of Divine Water

Περὶ τῆς ἐξατμίσεως ὕδατος θείου

Period: Ὀψιμαρχία Late Antique
Dialect: Κοινή τεχνική Technical Koine
Domain: Ἐπιστήμη Science
Format: Πραγματεία Treatise

[20] ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞΑΤΜΙΣΕΩΣ ΥΔΑΤΟΣ ΘΕΙΟΥ Ἐν τοῖς ὑμετέροις οἴκοις, ὧ γύναι, διὰ τὴν σὴν ἀκοήν ποτε διατρίβων, ἐθαύμαζον μὲν πᾶσαν τὴν τοῦ παρὰ σοὶ καλουμένου στρούκτορος ἐργασίαν, ἔκπληξιν δέ με ἱκανὴν ἐνέβαλεν ἀντὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, παρῆν μοι δὲ καὶ τὸν πόξαμον ἐκθειάζειν· καὶ ὦμεν καὶ τὸν ἴδιον νοῦν ἐκάστου τεχνίτου, ὅτιπερ ὀλίγας ἀφορμὰς παρὰ τῶν προγενεστέρων λαβόντες, κάλλιον αὐτοὶ ἐπετήδευσαν. Ἦν οὖν τὸ εἰς ἔκπληξιν με ὄξαν τοῦτο· ἢ τοῦ ἰθμητοῦ ὀρνιθίου ἔψησις, πῶς πεποσμένον ἐκ τῆς αἰθάλης καὶ θερμῆς ἐψεῖται, καὶ τῆς τοῦ ζωμοῦ ποιότητος· εἰ καὶ βαφῆς οὐκ ἀμοιρεῖ. Καὶ τοῦτο θαυμάζων ἐπὶ τὸ ἡμέτερον σπούδασμα ὁ νοῦς μὲν ἠνιοχεῖ. Εἰ ἄρα ἐκ τῆς ἀναδόσεως [καὶ] αἰθάλης τοῦ θείου ὕδατος δύναται ἐψεῖσθαι, καὶ χροῖζεσθαι τὸ ἡμέτερον σύνθεμα. Ἐζήτουν δὲ εἰ ποῦ τις ἄρα καὶ τῶν ἀρχαίων τοῦ τοιοῦτου ὀργάνου μέμνηται· καὶ οὐ παρῆν μοι κατὰ τὸν νοῦν. Ἐνθεν ἀθυμῶν καὶ τὰς σὰς περιβλεπόμενος βίβλους, εὔρον ἐν ταῖς ἰουδαϊκαῖς πλησίον τοῦ τεκνοπαραδότου ὀργάνου καλουμένου τριβίκου, καὶ ταύτην τὴν τοῦ ὀργάνου διαγραφὴν. Ἐχει δὲ οὕτως ὡς πρόκειται. [20]

2 139 Λαβὼν ἀρσένικον, λεύκανον οὕτως· πληδὸν λιπαρὸν ποιήσον πλατὺν ὡς σπεκλαρίου σχῆμα λεπτότατον· καὶ τρῆσον λεπταῖς τρώγλαις κοσκινοειδῶς καὶ ἐπίθες προσαρηρὸς λοπάδιον, εἰς ὃ ἔστω τοῦ θείου μέρος ἕν· εἰς δὲ τὸ κόσκινον, ἀρσένικον ὅσον βούλει· καὶ ἐπιπωμασας ἐτέρῳ λοπαδίῳ, καὶ περιπλώσας τὰς συμβολὰς, <μετὰ> νυχθήμερα δύο εὐρήσεις ψιμύθιον. Τοῦτου ἐπίβαλλε τῇ μνᾷ τὸ τέταρτον, καὶ ἐκφύσα ὅλην ἡμέραν, ἐκ μικροῦ ἐπιβάλλων ἄσφαλον, καὶ <τὰ> ἐξῆς. Καὶ αὕτη μὲν ἢ τοῦ ὀργάνου κατασκευή. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸ ἡμέτερον ἐλεύσομαι, δεικνὺς ἐξ αὐτῆς τῆς γραφῆς ὡς οὐκ ἔστιν [ἐξ αὐτῆς τῆς γραφῆς] λεύκωσις· ἐπεὶ πῶς δύο νυχθήμερα ἐψεῖσθαι παρακελεύεται, δυναμένης ὥρας μιᾶς πολὺ θεῖον ἐξατμίσαι. Ἀλλ' ἐκ τούτου ἀφορμὴν σοι δίδωσι νοημάτων· ἐμνημόνευσε δὲ καὶ Ἀγαθοδαίμων ὅτι περ τὸ ἀρσένικον ὅλον ἐστὶ τὸ σύνθεμα, περὶ οὗ ἐν τῷ ἔκτῳ τῆς ἐψήσεως τῶν κατ' ἐνέργειαν ἰσχυρῶς διέλαβον. Ἐμνημόνευσαν δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀρχαῖοι τῇδε βουλή πολλῇ ἔσω. Πότε ἡ ἀρχὴ τῆς γραφῆς περὶ τοῦ παρόντος διδάσκει; φησὶ γάρ· «Λεύκωσις ἀρσενίκου ποιοῦσα ἐν ἐκτάσει <εἰς> τὸ ἀρσένικον μὴ λευκαινόμενον ἐκτείνεται.» Οὐ δῆτα μὲν Δημόκριτον εἰπόντα ὅτι «ἐὰν πλεονάσῃ τὰ φῶτα, γίνεται ξανθόν· ἀλλ' οὐ χρησιμεύσει σοι νῦν λευκάναι γὰρ βούλει τὰ σώματα.» Πῶς δὲ ἄρα ἡλίθιος ἐστὶν τις ἀνὴρ ὁ μὴ τὸ πᾶν ἐννοῶν εἶδος τοῦ ἀρσενίκου; ἢ αἱ τούτου λάμναι, καθὼς ἢ προκειμένη γραφὴ φάσκει, ἐὰν λευκανθῶσιν οὕτως, οὐχὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἔσται

μόνον λευκόν, πυρὸς δὲ ὡς μηθὲν φεύζεται· καὶ αὐτὸ καὶ ἡ τούτου ἐπιφάνεια λευκή. Πῶς δὲ οὐκ ἔστιν ἡλίθιον ἀρσένικον ἐννοεῖν τὸ λευκαινόμενον, ὅπου καὶ ἐπιβάλλειν αὐτὸ ἐκέλευσεν ἡ γραφή καὶ ἐκφυσᾶσθαι, οὐδὲν μολύβδου ἔχοντος τοῦ ἀρσενικοῦ, ἀλλ' αὐτοῦ διὰ τῆς πυρᾶς ἐξατμιζομένου; Ὅτι δὲ σύνθεμά ἐστιν μολιβδώδη ἔχον, οὐ μόνον ἐκφυσᾶν παρακελεύεται, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἄσφαλτον ἐπιβάλλειν, ἵνα τρόπον τινὰ μολιβώση, καὶ καθάρῃ καὶ λιπάνῃ τὸ πᾶν. ^[25]

2 140

Καὶ ὅσα μὲν οὖν ἔνεστι μοι λέγειν εἰς τοῦτο, λέγειν ὑμᾶς ἔστε μάρτυρες. Ἄλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν πολλὰς ἀφορμὰς λαβόντες λοιπὸν ἔστε καὶ διδάσκαλοι. Ἀλλὰ τὸ εἰς ἐμὲ ταυτὸν μέχρις ὧδε παρακελεύομαι, ἐκδεχόμενος καὶ γὰρ τοὺς παρ' ὑμῶν τοῦ τέλους καρπούς. Φησὶν οὖν ἡ γραφή ὅτι καὶ εἰς νομίσματα ποιεῖ. Ἔστιν δὲ ὁ τρόπος οὗτος καρκινοειδής. Ὅτι ἐπὶ τοῦ συνθέματος ὁπὴν ἔχει τὸ ὀστράκινον ἄγγος ἀποκαλύπτει τὴν φιάλην τὴν ἐπὶ τὴν κηροτακίδα, ἵνα περιβλέπων εἰ λευκανθῇ, ἢ ξανθωθῇ. Ἡ δὲ ὁπὴ τοῦ ὀστρακίνου ἄγγους ἐπιπωμάζεται φιάλη ἐτέρᾳ, ἵνα μὴ δι' αὐτῆς ἐκπνεύσῃ καὶ τὸ καρκινοειδὲς αὐτοῦ ἐκφύγῃ, ὃ ἐστὶ μονοήμερον. Ἐὰν γὰρ ἄλλη ἢ ἔψησις, καὶ ἄλλη ἢ ὀπτησις, δύο καμίνων χρεῖα, πρῶτον φανῶν ληκυθίων, ἔπειτα κηροτακίδων, ἢ πηξάδων, ἢ βουκλῶν· ἐὰν καρκινοειδὲς ἢ ὁμοία αὐτῶν ἐψηθῇ, ἐπιτιθέντα κηροτακίδων ἐκτείνων, τὰ δὲ ποιοῦν ὡς ἄρρευστον. Ἐλεγεν ὁ ἀρχαῖος Ζώσιμος. «Μίαν τάξιν οἶδα ἐγὼ δύο ἔργα ἔχουσιν· μίαν μὲν ἵνα ῥεύσῃ διὰ τῆς ῥυτῆς, καὶ δευτέραν ἵνα ξηρανθῇ ὑγρότης μολύβδου ἀκενώτην· πεχθήσεται γὰρ καὶ ξηρανθήσεται αὕτη.» ^[20]